

bevis, att *svenska* träsnidare varit i verksamhet för det Kungliga tryckeriets räkning i Stockholm.

Isak Collijn.

En svensk-amerikansk raritet i Uppsala universitetsbibliotek. I första årgången av denna tidskrift, första häftet, har bibliotekarien Ragnar Dahlberg redogjort för några sällsynta svensk-amerikanska tryckalster, vilka av honom påträffats i ett samlingsband i oktav i Helsingfors universitetsbibliotek.¹ Det är ej mindre än fem amerikanska småskrifter från förra hälften av 1700-talet, därav två på svenska och två utgörande till engelskan av svenskar verkställda översättningar, som med denna volym bevarats till eftervärlden. De svenska trycken äro bägge små andliga diktsamlingar: *Twenne andelige Wisor*, tryckt i Philadelphia av Reinier Jansen 1700 eller 1701,² och *Naogra andeliga Wisor*, enligt uppgift av bandets tidigare ägare, Pehr Kalm, likaledes tryckt i Philadelphia omkring år 1700. Bägge äro anonyma, men åtminstone av den förra skriften framgår tydligt, att den till upphovsman har dåvarande pastorn i svenska församlingen Wicacoa nära Philadelphia, sedermera superintendenten för de svenska församlingarna i Amerika, magister Anders Rudman.

Samtliga de fem skrifterna äro av stor sällsynthet. Alla fem saknas sålunda i Library of Congress. Vad de båda svenska beträffar, framhåller uppsatsförfattaren, att de redan i egenskap av Reinier Jansen-tryck äro mycket rara; han anser det t. o. m. sannolikt, att de äro unika. »De finnas icke upptagna i de amerikanska bibliografierna, och man har icke i Library of Congress bevarat något meddelande om att de förekommit på bokauktioner.»³

Alldeles unika äro de bägge skrifterna dock icke, åtminstone icke den av dem, som av Dahlberg omnämnes först, och vars titelblad finnes särskilt återgivet i hans uppsats — »*Twenne andelige Wisor*». Vid en undersökning för annat ändamål påträffade jag för någon tid sedan i en liten samlingsvolym i Uppsala universitetsbibliotek med ryggtiteln »*Andeliga verser*»⁴ ett andra exemplar av denna skrift. Liksom Helsingfors-exemplaret omfattar det fyra små blad i 12° eller liten 8°; titelbladet överensstämmer fullständigt med det av Dahlberg återgivna.⁵ Skriften sitter främst i sam-

¹ R. DAHLBERG, *Rara svensk-amerikanska tryckalster i Helsingfors universitetsbibliotek (NTBB, Årg. 1, 1914, s. 40–43).*

² Den anger sig som nyårgåva »paa thet aahret . . . 1701» och får väl sålunda snarast anses tryckt mot slutet av föregående år.

³ DAHLBERG, a. a., s. 43.

⁴ *Sv. avd., Teol., Saml.-band* — gammalt inventarienummer 87:101.

⁵ Däremot förekomma ett par smärre bokstavsavvikelser i fråga om rubrikerna på de bägge visorna: »En botfaerdig Siaels andeliga herdewisa» och »Faegnande foernoeljligheet i den igenfundne JESU» i jämförelse med de i *NTBB* angivna, men jag är böjd att snarare skriva detta på något förbiseendes konto än på tillvaron av varianttryck.